

Україна є учасником Паризької конвенції з охорони промислової власності.

1. Парижская конвенция по охране промышленной собственности. – Основы интеллектуальной собственности. – К.: Издательский дом “Ин Юре”, 1999. – С. 341-365.

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ (ДО 150-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Божко Н.М.¹, Цубов Л.В.²

¹Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького,

²Національний університет «Львівська політехніка»

Однією з могутніх постатей ХХ ст., що мала надзвичайний авторитет та вплив на українську історію і культуру була постать Андрея Шептицького. В його особі поряд з енциклопедичною освіченістю і духовною витонченістю, гармонійно поєднувався надзвичайний дар організатора, який засновував школи та академії, підтримував богословські студії і світську освіту, пресу і мистецтво.

Метою цього наукового повідомлення є бажання у рік, коли українська громад кість буде відзначати 150 – ліття з дня народження А.Шептицького, нагадати життєвий шлях митрополита, і особливо, його жертовну меценатську діяльність у царині сприяння розвитку української культури.

Андрей Шептицький походив з давнього українського боярського роду, який наприкінці ХVІІІ ст. був полонізований. Молодий шляхтич отримав освіту на юридичних факультетах Краківського та Вроцлавського університетів. Здобув науковий ступінь доктора права. Однак у 1888 р. відмовився від світського життя і вступив до монастиря отців василіан у м.Добромилі, присв'ятивши себе служінню Богу. Згодом у Кракові навчався на теологічному факультеті, отримавши ступінь доктора теології та філософії. У 1892 р. був висвячений на священника у Перемишлі, згодом – магістр ченців у Добромилі, а з 1896 р. – ігумен монастиря св.Онуфрія у Львові. Там з ініціативи Шептицького заснують друкарню, де почали видавати релігійні книги. А з травня 1897 року побачив світ, перший номер релігійного часопису «Місіонер» накладом до 10 тис примірників. Крім того він викладав моральну догматику та теологію у вищій школі оо. Василіан у

Кристинополі. Це зробило молодого священика досить відомим, як у церковних колах так і серед народу. Невдовзі на вимогу настоятелів о.Андрей погоджується прийняти сан єпископа.

17 вересня 1899 р. Папа Лев XIII призначає Шептицького єпископом Станіславським. У першому Пастирському листі до вірних, А.Шептицький визначає свої пріоритети священницької діяльності: «...Усю свою і Вашу увагу хочу звернути та ті невідрадні відносини у Вашому дочасному житті. Отже, на Ваше здоров'я, добробут, просвіту – і всі наші спільні народні інтереси» [6]. Він зустрічається з людьми, сповідає, їздить єпархією. Побував на Гуцульщині і Буковині. У Станіславі молодий єпископ заснував греко-католицьку семінарію, передавши капітулі 4000 примірників цінних книг із власної бібліотеки.

Після смерті митрополита Юліана Куїловського Папа Лев XIII призначає його митрополитом Галицьким і Львівським. Інtronізація відбулася у соборі св.Юра 17 січня 1901 р. Очоливши цю високу церковну посаду А.Шептицький не тільки оздоровив і зміцнив греко-католицьку церкву, але й досить активно прилучився до участі в соціально-політичному і культурному житті Галичини. Так, Шептицький був депутатом Галицького Сейму і членом Палати панів австрійського парламенту у Відні, де відстоював інтереси українського населення. У січні 1906 р. А.Шептицький очолив делегацію до імператора Франца Йосифа I, яка поставила питання про надання українському населенню рівних прав з іншими народами, що проживають в імперії.

Велику увагу митрополит приділяв розвитку культурно-освітнього життя галичан, чим сприяв пробудженню національної свідомості українського населення. У 1902 році митрополит сприяв відкриттю української гімназії у Станіславі, а в 1910 р. на засіданні Палати панів у Відні вимагав створити український університет у Львові. У 1913 р. австрійський імператор видав декрет, згідно з яким український університет у Львові мав відкритися 1 вересня 1916 р. Російська імперія сприйняла цей факт, як не дружній до себе Тому, коли спалахнула Перша Світова війна і російські війська ввійшли на території Галичини, митрополита А.Шептицького було заарештовано і вивезено в глиб Росії, як українського патріота.

Повернувшись до Львова із заслання у 1918 р. А.Шептицький займав досить активну позицію, щодо проголошення та визнання української державності та підтримував українських політиків. Переконавав їх, що не можна розчаруватися і опускати руки, навіть, якщо світ і Європа відвертаються від вас. Вірив, що Україна як самостійна держава, обов'язково буде, але для цього потрібно усім працювати, і перш за-все виховувати українську молодь.

Митрополит дбав про народну освіту. В одному з пасторських послань звертався до молоді: «Ви молоді літами, а чувствами гарячі. У Вас могутне почування любові до Вітчизни; воно домагається діл, до діл звиває. Витривайте у службі цієї любові й не жалуйте жертв таких яких вимагає народна справа у теперішній хвилі...» [4]. Він допомагав матеріально багатьом школам, «Просвіті», «Рідній школі» та ін. товариствам. За власні кошти придбав будинок для дівочої гімназії, а в соборі св. Юра організував Народну школу ім.Грінченка для бідних дітей. Дбав про організацію фахової підготовки молоді. Віддав свої землі для садівничої школи в с Липованні, а для хліборобської у с. Коршові [1]. Клопотав перед чеський урядом про збереження української господарської академії в Подєбрадах, де за час існування якої (1922-1935) тут навчалося десятки галичан.

Підтримував дитяче спортивне товариство «Пласт», подарувавши йому для літніх таборів свій маєток в с.Підлютому. і с.Черчі для організації дитячих курортів.

Андрея Шептицького турбував не тільки духовний розвиток його пастви, але й піклувався він про тілесне здоров'я людей. В умовах чужої державності, коли українці були позбавлені можливості користуватися послугами медичних установ, а українські лікарі відчували дискримінацію при оформленні на роботу, митрополит підтримав ідею заснування «Народної лічниці» у Львові.

Організаційні питання і облаштування лічниці взяв на себе Євген Озаркеич. Випускник Віденського університету Він був засновником першої організації лікарів-науковців «Лікарської комісії» при НТШ у 1898 р. і як ніхто інший знав про становище медичних закладів Західної України. Євген Озаркевич виступив з ініціативою відкриття у Львові «Народної лічниці», яка б згодом стала клінічною базою для медичного факультету Львівського українського університету Його ідею підтримали представники західноукраїнської інтелігенції; Кость Левицький, Осип Онишкевич, Михайло Глиджук, Михайло Коцюба та Петро Сушкевич. Кошти на народну лікарню збирали усією українською громадою, але окремо слід відзначити допомогу митрополита А.Шептицького. На розбудову та облаштування лічниці А.Шептицький передав 7 тис. крон та віддав свій будинок на узбіччі Святоюрської гори (сьогодні це вул.Озаркевича № 4).

1 жовтня 1903 р. завдяки спільним зусиллям львівської громади булла відкрита амбулаторія «Народної лічниці», де отримували безкоштовну медичну допомогу мешканці Львова і всієї Галичини, незалежно від походження, національності чи віросповідання. Спочатку обладнали 7 кімнат, де розмістилися відділи внутрішніх хвороб, дитячий, хірургічний, дерматологічний та ін. Допомогу людям надавали

фахівці, представники різних національностей, яких об'єднав і фінансово підтримав митрополит для цієї безкорисливої справи [3].

Особливо, слід виокремити меценатську діяльність А.Шептицького у збереженні і розвитку українського мистецтва. Одним з важливих кроків для розвитку духовності українського народу митрополит вважав збереження спадщини української іконографії. З цією метою був відкритий Церковний музей (1905 р), який згодом отримав статус українського національного музею у м.Львові. У фондах цього музею зібрано при фінансовій допомозі А.Шептицького і збережено, завдяки кропіткій праці, багатолітнього директора музею Ів.Свенціцького та його однодумців, одна з найбільших колекцій української ікони. Так, у 1905 р. митрополит придбав для музею 15 тисяч експонатів, на загальну суму 2 мільйони крон. А згодом, для кращого збереження українських раритетів А.Шептицькому вдалося купити чудовий палац під музей (сьогодні вул. Драгоманова, 42).

Митрополит не тільки зберігав минулу духовну спадщину, він також бачив необхідність сприяти майбутньому розвитку української культури, підготовці і вихованню майбутньої національної мистецької інтелігенції. За ініціативою А.Шептицького необхідно було створити мистецьку школу талановитої української молоді, які б згодом, завдяки своїй освіті і таланту, вивели українське мистецтво із стану провінційності і обскурантизму. Для цього митрополит запрошує до Львова з Кракова Олексю Новаківського, підтримує його матеріально і спільно розробляють плани, щодо функціонування майстерні для молодих митців. У 1923-1935 рр. у будинку, який придбав Шептицький, і де жив з родиною О.Новаківський, почала діяти перша в Галичині українська художня школа [2].

В школі Олексі Новаківського розпочали свій творчий шлях митці, які згодом стали пропагандистами українського мистецтва не тільки у Європі, а й США, Канаді та Австралії. Серед них, такі яскраві імена, як С.Гординський, Е.Козак, А.Малюца, В.Ларвський, М.Мороз, Л.Перфецький, З.Зарицька-Омельченко, І.Нижник-Винників, Я.Крушельницький та ін. [2].

Таким чином, постать митрополита А.Шептицького – одна з найвизначніших в нашій новітній історії. Всебічна обдарованість митрополита, його глибокий аналітичний склад розуму асоціювалися з мудрою діяльністю очільника греко-католицької Церкви, громадського та політичного діяча.

1. Довідник з історії України (А-Я). –К.:Генеза,2001 с. 1086. 2. Літопис національного музею у Львові. № 3(8). – Львів, НМЛ, 2004. - С.79-80]. 3. Народна лічниця.// Енциклопедія українознавства. Т.5.

перевидання в Україні. Львів.1996. С. 1185. 4. Пасторський лист сімох галицьких греко-католицьких владик. Тисяча років української суспільно-політичної думки. У дев'яти томах. Т. VII. 20-ті – 40-ві роки ХХ ст. –К.:Дніпро, 2001. – С.319. 5. Расевич В. Митрополит Андрей Шептицький і проблеми національно-політичної консолідації українців (1900-1918 роки). Львів.2000. 6. Сидор О. Національний музей у Львові в історії музейництва Галичини кінця ХІХ початку ХХ ст. 7. Суханова З., Матлашенко Н. Андрей Шептицький: реалії хресного шляху// -Дзвін, 1991. № 1. –С.94. 8. Цегельський Л. Митрополит Андрей Шептицький. Короткий життєпис і огляд його церковно-народної діяльності. – Львів, 1995.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ ПІД ВПЛИВОМ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Особа О.А.

Національний університет «Львівська політехніка»

Проблема політичної свідомості громадян в світлі останніх подій, що відбуваються в Україні набуває все більшої актуальності.

Політична свідомість – це духовне утворення, що включає політичні ідеї, погляди, уявлення, традиції, соціально духовні інтереси, що виникають в процесі життєдіяльності тої чи іншої нації, класу, соціальної верстви або групи людей чи окремих індивідів. Політична свідомість завжди є конкретно-історичною, вона відбиває інтереси конкретних людей у конкретній країні з певним рівнем економічного й духовного розвитку. Характеризується чітко вираженими соціально-психологічними рисами: соціальними почуттями, настроями, емоціями, імпульсивністю, гострою сприйняттю політичних процесів, подій та рішень. Безпосередній зв'язок із практикою надає політичній свідомості рис особливої динамічності, рухливості, гнучкості, здатності чутливо реагувати на політичні зміни, справляти суттєвий чи вирішальний вплив на хід політичних процесів [1].

Аналізуючи політичну свідомість України сьогодні, необхідно відзначити процес її радикальної трансформації, спрямований на реалізацію великої спільної мети нації – побудову суверенної, соборної і демократичної держави, де індивідуальна свобода буде органічно поєднана з громадянськими обов'язками та відповідальністю.